

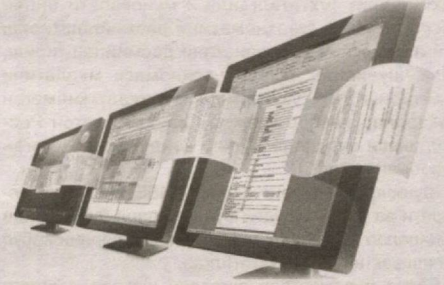
НОРМА МАСЛАХАТЧИ

ҲУҚУҚ СОЛИҚЛАР БУХГАЛТЕРИЯ

2005 йил июлдан чиқа бошлаган, ҳафтада бир марта чоп этилади

Янги ҳужжатларни тақдим этамиз

Тақдим этилаётган, шунингдек сўнги пайтда қабул қилинган бошқа ҳужжатларнинг тўлиқ матни билан «Norma» АҚТ ва nrm.uz сайтида танишиб чиқишингиз мумкин.

Давлат харидлари: стратегик корхоналар учун нималар ўзгарди

Президентнинг 15.04.2020 йилдаги ПҚ–4678-сон қарори билан стратегик аҳамиятга эга ҳўжалик жамиятлари ва корхоналар амалга оширадиган харидлар шартларига тузатишлар киритилди.

Гап Товарларни (ишлар, хизматларни) харид қилишнинг алоҳида тартиби белгиланадиган, ҳўжалик жамиятлари ва стратегик аҳамиятга эга корхоналарнинг рўйхатига (22.01.2018 йилдаги ПҚ-3487-сон қарор билан тасдиқланган) илгари киритилган 24 та йирик компания хусусида кетмоқда.

Биринчидан, уларнинг Лойиҳалар ва импорт контрактларини комплекс экспертиза қилиш маркази билан ўзаро муносабатлари ўзгарди:

а) товарларнинг (ишларнинг, хизматларнинг) давлат харидига бўлган техник топшириқлар қисмида улар қолган субъектлар билан тенглаштирилиб, энди қиймати БҲМнинг 5 000 бараваридан (материал эълон қилинган санада – 1 млрд 115 млн сўм) ошганда ҳужжатларни комплекс экспертизадан ўтказиш учун тақдим этишлари шарт. Илгари улар учун нарх чегараси эквивалентда \$50 мингга (жорий курс бўйича – 506, 05 млн сўми) ташкил этар эди;

б) контрактлар қисмида – илгари улар барча, шу жумладан импорт контрактларни экспертизадан ўтказиш учун тақдим этишлари керак бўлган бўлса, ҳозир фақат импорт контрактлар ва уларга қўшимча келишувларни тақдим этишлари лозим. Нарх мезони эквивалентда \$50 мингдан БҲМнинг 40 000 бараваригача (материал эълон қилинган санада – 8,92 млрд сўм) ўзгартирилди. Бундан ташқари, энди ушбу талаб тўғридан-тўғри музокаралар асосида тузилган контрактларга нисбатан ҳам татбиқ этилади.

Иккинчидан, давлат ва стратегик буюртмачининг ишлаб чиқариш фаолиятида фойдаланиш учун товарларни (ишларни, хизматларни) интеллектуал фаолият натижалари муаллифидан ёки улардан мутлақ фойдаланиш ҳуқуқига эга бўлган етказиб берувчидан тўғридан-тўғри шартномалар бўйича харид қилишга рухсат берилди. Бошқа етказиб берувчи томонидан маҳсулот етказиб бериш имконияти бўлмаган тақдирда лицензия

битимига (шартномасига, контрактига) асосан бунга йўл қўйилади. Интеллектуал фаолият натижаларини (фан, адабиёт ва санъат асарлари, ижролар, фонограмма-лар, эфир ёки кабель орқали кўрсатув ёхуд эшиттириш берувчи ташкилотларнинг кўрсатувлари ёки эшиттиришлари) ушбу объектларга нисбатан мутлақ ҳуқуққа эга бўлган ягона шахсдан харид қилиш чоғида ҳам тўғридан-тўғри шартнома тузилиши мумкин.

Учинчидан, 2020 йил 1 январдан бошлаб стратегик харидорлар харид олдидан энг яхши таклифларни танлаб олиш йўли билан махсус веб-порталда эълон жойлаштиришлари шартлиги белгиланган. Унда харид комиссияси томонидан таклифларни қабул қилишнинг сўнги муддати кўрсатилади. Илгари у камида 15 кунни ташкил этган бўлса (5.12.2019 йилдаги ПҚ-4544-сон қарорнинг 1-банди), эндиликда камида 10 кунни ташкил этади.

Ҳужжат Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базасида (lex.uz) эълон қилинган ва 16.04.2020 йилдан кучга кирган.

Олег Заманов, «Norma» МЧЖ эксперти.

Цемент ишлаб чиқаришда экологик назорат кучайтирилади

Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 14 апрелдаги 223-сон қароридан назарда тутилган чора-тадбирлар шунга йўналтирилган.

2022 йил 1 январдан бошлаб республикада фаолият юритувчи барча цемент ишлаб чиқариш ташкилотлари атмосфера ҳавосини ифлослантириш манбаларида намуналарни олиш ва таҳлил қилиш бўйича автоматик станцияларни, шунингдек уларга туташ ҳудудларда стационар кузатиш пунктлари (постлар)ни мажбурий тартибда ўз маблаглари ҳисобидан ўрнатадилар.

Эслатиб ўтамиз, 2021 йил 1 январдан бошлаб атроф табиий муҳитга таъсир қилиш хавфи юқори бўлган янги ишга тушириладиган ҳўжалик юритувчи субъектлар бундай станция ва постларни мажбурий тартибда ўрнатадилар (ВМнинг 5.09.2019 йилдаги 737-сон қарори 2-банди).

Стационар кузатиш пунктлари атмосфера ҳавосининг ифлосланиш даражаси мониторингини олиб бориш учун масофадан узатиш қурилмалари билан жиҳозланади.

2020–2023 йилларда Экология давлат қўмитаси тизимидаги таҳлилий лабораторияларнинг моддий-техник

базаси такомиллаштирилади. Улар мобил радиостанциялар, мебель, кимёвий реактивлар, яқка тартибда ҳимояланиш воситалари ва бошқа зарур ускуналар билан жиҳозланади. Бунга Давлат бюджетни, Экология, атроф муҳитни муҳофаза қилиш ва чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш жамғармаси маблаглари, шунингдек халқаро молия институтларининг грантлари ҳисобидан 79 072,1 млн сўм йўналтирилади.

Ҳужжат Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базасида (lex.uz) эълон қилинган ва 15.04.2020 йилдан кучга кирган.

Ленара Хикматова, «Norma» МЧЖ эксперти.

Ҳокимларнинг қарорлари «Е-қағоғ» тизими орқали ўтади

Вазирлар Маҳкамасининг 14.04.2020 йилдаги 218-сон қарори билан маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари томонидан қабул қилинадиган қарорларни ишлаб чиқиш, келишиш ва рўйхатдан ўтказишнинг ягона электрон тизимини жорий этиш чора-тадбирлари белгиланди.

«Е-қағоғ» электрон тизими 2020 йил охиригача ишлаб чиқилади ва кейинги йил синов тариқасида Қашқадарё вилоятида ишга туширилади. Ушбу вилоятда 5 ой, 2021 йил январь–май ойларида ҳуқуқий эксперимент ўтказилади. Кейинги йилнинг 1 июлидан бошлаб эса олинган натижалар асосида тизим барча даражадаги маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органларида жорий этилади.

«Е-қағоғ» куйидагиларни назарда тутди:

➤ ҳокимликларнинг қарорларини ишлаб чиқиш, қабул қилиш, рўйхатдан ўтказиш, уларга тақдорланмайдиган махсус рақам бериш ва автоматик тарзда эълон қилиш жараёнини бошқариш ва назорат қилиш, шу жумладан манфаатдор идоралар томонидан лойиҳаларга электрон кўринишда виза қўйиш;

➤ қарорлар лойиҳаларини кўриб чиқиш ва келишиш бўйича идораларо электрон ҳамкорликни, шунингдек, уларни ишлаб чиқиш жараёнини мониторинг қилиш.

Янги тизимнинг узлуксиз фаолият кўрсатиши, унга техник хизмат кўрсатиш, функционал имкониятларини янада такомиллаштириш билан боғлиқ харажатлар Аxbорот-коммуникация технологияларини

ривожлантириш жамғармаси ҳисобига молиялаштирилади.

«Маҳаллий давлат ҳокимияти тўғрисида»ги Қонун расман кучга кирган вақтдан эътиборан, яъни 1993 йил 18 сентябрдан 2020 йил 1 мартга қадар қабул қилинган жисмоний ва юридик шахсларга ер ажратиш тўғрисидаги ўз кучида бўлган ҳокимларнинг қарорлари 2020 йил 1 сентябргача тўлиқ хатловдан ўтказилади. Шундан сўнг қарорлар тегишли ҳокимликларнинг расмий веб-сайтларида эълон қилинади.

Ҳужжат Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базасида (lex.uz) эълон қилинган ва 15.04.2020 йилдан кучга кирган.

Ленара Хикматова, «Norma» МЧЖ эксперти.

Ушбу сонда:

2-БЕТ

Карантин: паспортни алмаштиришга «улгурмаса бўладими»?

3-4-БЕТЛАР

Янги ҳужжатлар билан таништирамиз

5-7-БЕТЛАР

Қадрлар бўлими: карантинда ишдан бўшатиш

Ҳуқуқбузарлик ҳисобланмайди

Республикада коронавирус тарқалишининг олдини олиш мақсадида карантин жорий қилинганлиги муносабати билан 2020 йил 24 мартдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлимларида фуқароларни қабул қилиш вақтинчалик тўхтатилган.

Жорий йилнинг 23 мартдан бошлаб қабул вақтинчалик тўхтатилганлиги муносабати билан паспорт, яшаш гувоҳномасини расмийлаштириш ёки алмаштириш, пропискани расмийлаштириш, виза, шунингдек яшаш гувоҳномаси муддатини узайтириш учун ўз вақтида мурожаат қилмаган фуқаролар паспорт режими ва Ўзбекистон Республикаси ҳудудида бўлиш қоидаларини бузган ҳисобланмайди.

Шунингдек Тошкент шаҳар ИИББ Марказий аппарати ва унинг ҳудудий бўлинмалари биноларида фуқаролар ва юридик шахслар вакилларини қабул қилиш вақтинчалик тўхтатилган.

Барча мурожаатлар электрон шаклда қуйидаги электрон почта (телеграм-бот) орқали қабул қилинади:

➤ Тошкент шаҳар ИИББ: info@iibb.uz;

➤ Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бошқармаси: @passport_viza;

➤ Йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармаси: Yhxb.iibb.uz (сайтда фуқароларнинг мурожаатлари учун бўлим мавжуд).

Бундан ташқари, 71-281-93-34, 71-281-94-18 телефон рақамлари ёки Ўзбекистон Республикаси ИИБ «Бевоисита мулоқот» 1102 қисқа рақами орқали мурожаат қилиш мумкин.

Ушбу вақтинчалик чекловлар Вазирлар Маҳкамасининг «Коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорини (23.03.2020 йилдаги 176-сон) ижро этиш ҳамда давлат санитария назорати органларининг тегишли тавсияларига амал қилиш мақсадида жорий этилган.

Шунингдек коронавирус тарқалиши хавфи бўлганлиги сабабли Ўзбекистон бошқа давлатлар билан авиа-, авто- ва темир йўллари ёнганлиги муносабати билан ЎзР Консуллик бўлими ташрифчиларни қабул қилиш юзасидан айрим чекловларни киритди ва консуллик-ҳуқуқий хизматларни масофадан кўрсатишга ўтди.

Хусусан, визалар, фуқароликдан чиқиш (фуқароликни йўқотиш), консуллик ҳисоби, нотариат расмийлаштируви, ҳужжатларни (фуқароликка мансублиги, судланмаганлиги ва оилавий аҳоли тўғрисидаги) талаб қилиб олиш масалалари юзасидан Ўзбекистон фуқароларини шахсан қабул қилиш вақтинчалик тўхтатилган, ушбу хизматлар интерактив режимга ўтказилган, ўта зарурат бўлган фавқуллодда ҳолатлар бундай мустасно.

Карантин даврида фақат қайтиш сертификатини ва хорижий паспортни расмийлаштириш учун мурожаат қилган фуқаролар шахсан қабул қилинишига рухсат берилди. Қайтиш сертификатлари одатдагидек 1 ойлик амал қилиш муддати ўрнига 3 ойлик муддатга берилди.

Telegram мессенжери орқали масофавий маслаҳатлар олиш учун ЎзР Элчихонасининг Консуллик бўлими сектори контактлари:

➤ **@UzKoRus2** (фуқаролик ва виза сектори):
➤ Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини йўқотиш (фуқароликдан чиқиш);

➤ судланмаганлиги, оилавий аҳоли, Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига мансублиги тўғрисидаги маълумотномаларни, ҳужжатлар дубликатларини Ўзбекистондан талаб қилиш олиш;

➤ **@UzKoRus4** (хорижга чиқиш учун Ўзбекистон Республикаси фуқаролиги биометрик паспортни расмийлаштириш/алмаштириш сектори):

➤ доимий ва вақтинчалик консуллик ҳисобига туриш;

➤ хорижга чиқиш учун Ўзбекистон Республикаси фуқаролиги биометрик паспортни расмийлаштириш (алмаштириш);

➤ Ўзбекистон Республикаси Пенсия жамғармаси учун маълумотнома;

➤ вояга етмаганларнинг биометрик паспортда кузатиб боровчи шахслар тўғрисидаги маълумотларни қайд этиш;

➤ **@UzKoRus5** (Ўзбекистонга қайтиш сертификатини расмийлаштириш сектори):

➤ Ўзбекистон Республикаси фуқаролиги паспортини йўқотганлиги тўғрисидаги аризаларни қабул қилиш;

➤ Ўзбекистон Республикасининг барча тоифадаги фуқаролари учун Ватанга қайтиш сертификатини расмийлаштириш;

➤ кейинчалик Ўзбекистонга жўнатиш учун вақтинча махсус тақсимлаш қабулхоналарида бўлган фуқаролар масалалари.

Call-center: +7 499 230-00-76, +7 499 238-36-20.

Ўзбекистон Республикаси ТИВ Консуллик-ҳуқуқий департаменти ва ИИБ МваФРББ маълумотлари асосида.

2020 йилнинг I чораги учун хорижий валюталар расмий курсининг Ўзбекистон Республикаси сўмига нисбатан ДИНАМИКАСИ*

Ўзгариш оyi	Ўзгариш куни	1 Англия фунт стерлинги	1 АҚШ доллари	1 евро	1 Туркия лираси	1 Швейцария франки	1 Жанубий Корея вони	1 Япония иенаси	1 Россия рубли	1 Украина гривнаси
Январь	7	12 442,02	9 507,89	10 608,9	1 592,26	9 776,75	8,16	87,97	153,43	401,18
	14	12 472,34	9 550,76	10 620,45	1 625,19	9 822,85	8,25	87,25	156,59	399,04
	21	12 418,8	9 547,05	10 585,77	1 620,95	9 862,65	8,23	86,68	155,06	393,30
	28	12 505,01	9 563,33	10 541,66	1 610,5	9 848,95	8,18	87,52	153,89	391,78
Февраль	4	12 594,14	9 541,74	10 584,65	1 595,29	9 908,35	7,98	88,04	149,20	381,59
	11	12 296,93	9 539,16	10 438,7	1 586,08	9 756,74	8,01	86,94	148,77	388,72
	18	12 430,87	9 528,49	10 319,35	1 575,22	9 703,15	8,06	86,83	150,07	389,39
	25	12 354,63	9 526,28	10 329,35	1 563,63	9 740,57	7,89	85,38	148,82	389,96
Март	3	12 196,74	9 513,84	10 489,01	1 524,97	9 855,84	7,93	88,03	141,85	386,15
	10	12 395,35	9 500,54	10 721,36	1 560,05	10 137,15	7,99	90,22	138,91	380,29
	17	11 687,17	9 520,34	10 572,34	1 503,98	10 025,63	7,86	88,22	130,22	363,37
	25	11 008,41	9 532,74	10 220,05	1 453,6	9 682,82	7,49	85,73	119,99	346,02
	31	11 879,72	9 554,22	10 637,67	1 483,97	10 070,85	7,89	88,77	121,10	343,50

*ЎзР Марказий банки томонидан валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек божхона тўловларини ҳисоблаб чиқиш учун белгиланган. Курслар МБ мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган ҳолда белгиланган.

УШБУ СОНДА	ҚОНУНЧИЛИКДАГИ ЯНГИЛИКЛАР	Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарорлари:	Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори	– Фаолият тўхтатиб қўйилган бўлса
	– Янги ҳужжатларни тақдим этамиз	– «Ўзбекистон Республикаси Президентининг айрим ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»;	– «2020 йил учун Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети барқарорлигини таъминлаш ва харажатларини мақбуллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»	– Корхона тугатилаётган бўлса... 5-7-бемлар
	1-бем	– «Коронавирус пандемияси даврида Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети барқарорлигини таъминлаш ва биринчи навбатдаги тадбирларни ўз вақтида молиялаштириш чора-тадбирлари тўғрисида».	• КАДРЛАР БЎЛИМИ	• АВТОНОРМА
	2-бем		– Қандай қилиб ходимни карантин даврида ишдан бўшатиш мумкин	– Махсус рухсатномасиз бошқарилган автотранспортни жарима майдонига жойлаштириш
	3-4-бемлар			– Шартларга риоя қилинг
	8-бем			– Хайдовчиликка ўқимоқчиман
				– Техник кўриқдан ўтганлик тўғрисидаги маълумотлар криптография билан ҳимояланади

Тахририят аноним хатларга муносабат билдирмасликка, қонун ҳужжатларида белгилангандан ташқари ҳолларда респондентнинг хоҳишига кўра у ҳақдаги ахборотни учинчи шахсларга бермасликка ҳақли.

«Норма маслаҳатчи» газетасида эълон қилинган материалларни тўлиқ ёки қисман кўчириб босиш, электрон ва бошқа манбаларда қўлайтириш, тарқатишга фақат «NORMA davriy nashrlari» МЧЖ билан тузилган шартнома асосида йўл қўйилади.

РАСМИЙ ҲУЖЖАТЛАР

• ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ҚАРОРЛАРИ:

– «Ўзбекистон Республикаси Президентининг айрим ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»;
– «Коронавирус пандемияси даврида Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети барқарорлигини таъминлаш ва биринчи навбатдаги тадбирларни ўз вақтида молиялаштириш чора-тадбирлари тўғрисида».

• ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

– «2020 йил учун Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг барқарорлигини таъминлаш ва харажатларини мақбуллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида».

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ АЙРИМ ҲУЖЖАТЛАРИГА ЎЗГАРТИРИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА*

Давлат харидлари тизимини такомиллаштириш, давлат буюртмачиларининг масъулиятини ошириш, инвестиция лойиҳаларини самарали ва ўз вақтида амалга оширишни таъминлаш, шунингдек, бюрократик тўсиқларни қисқартириш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг айрим ҳужжатларига иловага мувофиқ ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин.

2. Мазкур қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ж.А.Қўчқоров зиммасига юклансин.

*Ўзбекистон Республикаси Президенти
Ш.МИРЗИЁЕВ.*

*Тошкент ш.,
2020 йил 15 апрель
ПҚ-4678-сон.*

*ЎЗР Президентининг
2020 йил 15 апрелдаги ПҚ-4678-сон қарорига
ИЛОВА*

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ АЙРИМ ҲУЖЖАТЛАРИГА КИРИТИЛАЁТГАН ЎЗГАРТИРИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 22 январдаги «Хўжалик жамиятлари ва стратегик аҳамиятга эга корхоналар фаолиятини қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-3487-сон қарорининг **2-бандида:**

учинчи ва тўртинчи хатбошилари қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«қиймати базавий ҳисоблаш миқдорининг беш минг бараваридан ошган товарларни (ишларни, хизматларни) харид қилишига бўлган техник топшириқлар Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги ҳузуридаги Лойиҳалар ва импорт контрактларини комплекс экспертиза қилиш марказида мажбурий экспертизадан ўтказилади;

мазкур банд билан назарда тутилган тартибда, энг яхши таклифларни танлаб олиш ва тўғридан-тўғри музокаралар асосида стратегик аҳамиятга эга хўжалик жамиятлари ва корхоналар томонидан тузилган қиймати базавий ҳисоблаш миқдорининг қирқ минг бараваридан ошган импорт контрактлар ва уларга қўшимча келишувлар Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги ҳузуридаги Лойиҳалар ва импорт контрактларини комплекс экспертиза қилиш марказида мажбурий экспертизадан ва рўйхатдан ўтказилади»;

олтинчи хатбоши қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Ўзбекистон Республикасининг «Давлат харидлари тўғрисида»ги Қонунига мувофиқ инвестиция фаолияти доирасида стратегик аҳамиятга эга хўжалик жамиятлари ва корхоналар

томонидан амалга оширилаётган товарлар (ишлар, хизматлар) харидларига, Республика минерал-хом ашё базасини ривожлантириш ва қайта тиклаш йиллик давлат дастурлари бундан мустасно».

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 20 февралдаги «Лойиҳасолди, лойиҳа, тендер ҳужжатлари ва контрактларни экспертизадан ўтказиш тартибини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-3550-сон қарориди:

а) 2-бандда:

биринчи хатбошидаги «Иқтисодиёт ва саноат» сўзлари «Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш» сўзлари билан алмаштирилсин;

«б» ва «в» кичик бандлар қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«б) қиймати базавий ҳисоблаш миқдорининг беш минг бараваридан ошган товарларнинг (ишларнинг, хизматларнинг) давлат харидига бўлган техник топшириқларни комплекс экспертизадан ўтказиш;

в) қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда энг яхши таклифларни танлаб олиш ва тўғридан-тўғри музокаралар асосида стратегик харид қилувчилар томонидан тузилган қиймати базавий ҳисоблаш миқдорининг қирқ минг бараваридан ошган импорт контрактлар ва уларга қўшимча келишувларни экспертизадан ўтказиш ва рўйхатга олади.»;

б) 2-илованин 3-банди **«б» кичик банди** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

*Қарор Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базасида (lex.uz) эълон қилинган ва 16.04.2020 йилдан кучга кирди.

бекистон Республикасининг Давлат бюджети тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш бўйича қонун лойиҳасини Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига киритсин.

10. Ўзбекистон Республикаси Ҳисоб палатаси мазкур қарорда кўзда тутилган тадбирларнинг бажарилиши устидан назорат ўрнатсин.

11. Мазкур қарор ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А.Н.Арипов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикаси Президентини
Ш.МИРЗИЁЕВ.**

Тошкент ш.,
2020 йил 15 апрель
ПҚ-4679-сон.

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ
ҚАРОИ**

**2020 ЙИЛ УЧУН ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИНИНГ
БАРҚАРОРЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ ВА ХАРАЖАТЛАРИНИ
МАҚБУЛЛАШТИРИШ БЎЙИЧА ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА***

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Коронавирус пандемияси даврида Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг барқарорлигини таъминлаш ва биринчи навбатдаги тадбирларни ўз вақтида молиялаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2020 йил 15 апрелдаги ПҚ-4679-сон қарори ижросини таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Вазирлик ва идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларининг бюджет ташкилотларида (тиббид, тиббий-ижтимоий муассасалари, меҳрибонлик уйларида ҳамда меҳнатга ҳақ тўлашнинг 1-3 разрядлари қўлланиладиган ходимлардан ташқари) ишлайдиган ходимларга 2020 йилнинг 16 апрелидан 1 октябрга қадар моддий рағбатлантириш махсус жамғармаси ҳамда директор жамғармаси маблағлари ҳисобидан тўловлар ҳисобланганини тўхатиб туриш;

Ўзбекистон Республикаси республика бюджетига ҳамда ижтимоий ва ишлаб чиқариш инфратузилмасини ривожлантириш дастурида кўзда тутилган харажатларни 1– ва 1а-иловаларга мақбуллаштириш;

Қорақалпоғистон Республикаси бюджетига, вилоятлар ва Тошкент шаҳри бюджетлари харажатларини 2-иловага мувофиқ мақбуллаштириш;

Ўзбекистон Республикаси республика бюджетининг 2020 йил II чораги учун режалаштирилган харажатларни 3-иловага мувофиқ 2020 йилнинг иккинчи ярим йиллигига ўтказиш тўғрисидаги таклифларига розилик берилсин.

2. Қорақалпоғистон Республикаси Жўжорги Кенгеси, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар, туманлар ва шаҳарлар Кенгашларига 2-иловага мувофиқ иқтисод қилинган маблағларни маҳаллий бюджетларнинг даромадлар прогнозининг бажарилмаган қисmini қоплашга йўналтириш тавсия қилинсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги тегишли вазирлик, идоралар ва маҳаллий давлат ҳокимияти органлари билан биргаликда барча бюджет ташкилотларида (тиббид ва тиббий-ижтимоий муассасалари ҳамда меҳрибонлик уйларида ташқари);

асосий воисатларни харид қилиш ва капитал таъмирлаш билан боғлиқ харажатларни жорий йилнинг 1 июлига қадар тўхатиш (молиялаштириш бошланган чора-тадбирлар бундан мустасно) ва ушбу мақсадлар учун II чорада режалаштирилган маблағларни қисқартириш ёки 2020 йилнинг иккинчи ярим йиллигига ўтказиш; коммунал хизматлар, озик-овқат, қозғ ва бошқа канцелярия товарлари харид қилиш, тадбирлар ўтказиш, жорий таъмирлаш ва бошқа харажатларни қисқартириш;

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий ва ишлаб чиқариш инфратузилмасини ривожлантириш дастури доирасида амалга оширилаётган қурилиш-монтаж ишларини молиялаштириш

ҳажмини жорий йилнинг II чорагида 3,0 трлн сўмдан оширмаслик бўйича амалий чораларни кўрсин.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги тегишли вазирлик ва идоралар ҳамда маҳаллий ҳокимликлари билан биргаликда мақбуллаштирилган маблағлар ҳисобига 2020 йилда Ўзбекистон Республикасининг ижтимоий ва ишлаб чиқариш инфратузилмасини ривожлантириш дастуридан чиқариладиган лойиҳаларнинг манзилли рўйхатини шакллантириб, уч кун муддатда Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

4. Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, суд ва прокуратура органлари, вазирликлар ва идоралар икки ҳафта муддатда уларнинг солиқлар, мажбурий йиғимлар, божлар ва жарималар ҳисобидан жамланадиган бюджетдан ташқари жамғармалари (кейинги ўринларда – жамғармалар) ҳисобида жорий йил 16 апрель ҳолатига мавжуд қолдиқ маблағлари, шу жумладан, тижорат банкларидаги депозит ҳисобрақамидagi миллий ва хорижий валютадаги қолдиқ маблағларининг 50 фоизини Ўзбекистон Республикаси республика бюджетига ўтказсин ҳамда ижроси юзасидан 2020 йилнинг 5 майига қадар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига ахборот берсин.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ж.Кўчқоровга 2020 йилнинг 1 майдан бошлаб жамғармаларга солиқлар, мажбурий йиғимлар, божлар ва жарималар ҳисобидан тўшадиган тўшумдан (ходимларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш ва қонунчиликда белгиланган моддий рағбатлантириш харажатларини чегирган ҳолда) республика бюджетига 50 фоиздан кўп бўлмаган миқдорда ажратма белгилаш ваколати берилсин.

5. Ўзбекистон Республикаси Давлат активларини бошқариш агентлиги Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги ҳамда Молия вазирлиги билан биргаликда бир ой муддатда устав капиталда 50 фоиз ва ундан ортиқ давлат улуши мавжуд бўлган акциядорлик жамиятларининг – йирик корхоналарнинг кузатув кенгашлари таркибини қайта қўриб чиқсин ва уларнинг таркибига Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги ҳамда Молия вазирлиги вакиллари киритиш чораларини кўрсин.

6. Мазкур қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари – Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирини Ж.А.Кўчқоров ва Ўзбекистон Республикаси Молия вазири Т.А.Ишметов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири
А.АРИПОВ.**

Тошкент ш.,
2020 йил 16 апрель
232-сон.

*Ушбу қарор Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базасида (lex.uz) эълон қилинган ва 17.04.2020 йилдан кучга кирди.

**Қарорга 1-3-иловалар «Норма маслаҳатчи»да чоп этилмайди. Ҳужжатнинг тўлиқ матни билан «Норма» АҚТ ва nrm.uz сайтида танишиш мумкин.

«б) қиймати базавий ҳисоблаш миқдорининг беш минг бараваридан ошган товарларнинг (ишларнинг, хизматларнинг) давлат харидига бўлган техник топшириқ (2-иловага мувофиқ схема бўйича);»;

в) 3-илованинг **6-банди** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«б. Қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда энг яхши таклифларни танлаб олиш ва тўғридан-тўғри музокаралар асосида стратегик харид қилувчилар томонидан тузилган қиймати базавий ҳисоблаш миқдорининг қирқ минг бараваридан ошган импорт контрактлар ва уларга қўшимча келишувлар экспертизадан ўтказилади ва рўйхатга олинади. Бунда, импорт контрактлар ва уларга қўшимча келишувларни экспертизадан ўтказиш ҳамда рўйхатга олиш учун хўжалик жамиятлари ва стратегик аҳамиятга эга корхоналар томонидан инвестициявий ва инфратузилмавий лойиҳалар бўйича лойиҳаолди ва лойиҳа ҳужжатлари, шунингдек, жорий фаолият бўйича – ишлаб чиқариш нормативларига мувофиқ импорт контрактини тузиш зарурлигининг асосланиши тақдим этилади.»

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 27 сентябрдаги «Ўзбекистон Республикасининг «Давлат харидлари тўғрисида»ги Қонунини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-3953-сон қарорида:

а) **2-банднинг «а» кичик банди** қуйидаги тахрирдаги ҳат-боши билан тўлдирилсин:

«Ўзбекистон Республикасининг хориқдаги дипломатик ваколатхоналари томонидан амалга ошириладиган давлат харидлари;»;

б) **иловада:**

12-банд қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«12. Оммавий ахборот воситаларида матбуот анжумани, брифинг, мавзули телекўрсатув ва бошқа тадбирларни ўтказиш, реклама жойлаштириш, мақола чоп этиш;»

18-банддаги «Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Лойиҳа бошқаруви миллий агентлиги» сўзлари «давлат харидлари соҳасидаги ваколатли орган» сўзлари билан алмаштирилсин;

27-банддаги «Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Лойиҳа бошқаруви миллий агентлиги» сўзлари «Давлат харидлари соҳасидаги ваколатли орган» сўзлари билан алмаштирилсин;

қуйидаги мазмундаги **36-банд** билан тўлдирилсин:

«36. Давлат ва стратегик бюртмачининг ишлаб чиқариш фаолиятида фойдаланиш учун бошқа етказиб берувчи томондан маҳсулот етказиб бериш имконияти бўлмаган тақдирда лицензия битимига (шартномасига, контрактига) асосан товарлар (ишлар, хизматлар)нинг интеллектуал фаолият натижалари муаллифидан ёки интеллектуал фаолият натижаларидан мутлақ фойдаланиш ҳуқуқига эга етказиб берувчидан, шунингдек, фан, адабиёт ва санъат асарлари, ижролар, фонограммалар, эфир ёки кабель орқали кўрсатув ёхуд эшиттириш берувчи ташкилотларнинг кўрсатувлари ёки эшиттиришлари каби интеллектуал фаолият натижаларининг ушбу интеллектуал, мулк объектларига нисбатан мутлақ ҳуқуққа эга бўлган ягона шахсдан давлат харидлари.»

4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 25 декабрдаги «Ишлаб чиқариш қувватларини модернизация қилиш, саноат тармоқларини техник ва технологик жиҳатдан қайта жиҳозлаш жараёнини жадаллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-4077-сон қарори 2-банди «а» кичик бандининг **иккинчи хатбоши** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«товарлар (ишлар, хизматлар) харид қилишга бўлган техник топшириқларни Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги ҳузуридаги Лойиҳалар ва импорт контрактларини комплекс экспертиза қилиш марказида мажбурий экспертизадан ўтказиш тўғрисида, Ўзбекистон Республикаси Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси маблағлари ҳисобидан молиялаштириладиган (биргаликда молиялаштирилмайдиган) ҳолатлар бундан мустасно;».

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 10 январдаги «Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги фаолиятини ташкил этиш тўғрисида»ги ПҚ-4105-сон қарорининг **4-бандида:**

бешинчи хатбоши чиқариб ташлансин;

олтинчи–саккизинчи хатбошилар тегишли равишда бешинчи–еттинчи хатбошилар деб ҳисоблансин.

6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 5 декабрдаги «Давлат харидлари тизимини янада такомиллаштириш ва давлат харидлари жараёнига тадбиркорлик субъектларини кенг жалб қилиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-4544-сон қарори 1-бандининг **иккинчи хатбошидаги** «ун беш» сўзлари «ун» сўзи билан алмаштирилсин.

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI PREZIDENTINING
ҚАРОРИ

**КОРОНАВИРУС ИНФЕКЦИЯСИ ДАВРИДА ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI
ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ БАРҚАРОРЛИгини ТАЪМИНЛАШ ВА
БИРИНЧИ НАВБАТДАГИ ТАДБИРЛАРИ ЎЗ ВАҚТИДА МОЛИЯЛАШТИРИШ
ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ Тўғрисида***

Коронавирус инфекциясининг қисқа муддат ичида глобал миқёсда тарқалиши деярли барча мамлакатлардаги ижтимоий-иқтисодий ҳолатнинг ёмонлашувиغا олиб келмоқда.

Жаҳон банки, Халқаро валюта фонди ва бошқа халқаро институтлар 2020 йилда жаҳон иқтисодиётининг пасайишини прогноз қилмоқда, карантин муддатларининг чўзилиши туфайли ушбу прогнозлар глобал ишлаб чиқариш ҳажмларининг янада пасайиши тарафига ўзгармоқда.

Карантин даври Ўзбекистонда асосан жорий йилнинг II чорагига тўғри келиши ва шу даврда иқтисодий фаолликнинг сезиларли пасайиши Давлат бюджети барқарорлигига хавф туғдирмоқда. Шунинг учун касаллик тарқалишини максимал даражада локализация қилиш ва карантин муддатлари чўзилиб

кетилишининг имкон қадар олдини бундан муҳим ижтимоий-иқтисодий аҳамиятга эгадир.

Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг барқарорлигини таъминлаш, коронавирус инфекцияси тарқалишининг олдини олиш бўйича муҳим тадбирларни, иш ҳақи ва унга тенглаштирилган тўловлар, пенсия ва нафақалар ҳамда устувор давлат дастурларини ўз вақтида ва тўлиқ молиялаштириш мақсадида:

1. 2020 йил учун Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг тасдиқланган тақчиллиги мавсумий омилларни инобатга олган ҳолда асосан жорий йилнинг II чорагига тўғри келиши ва коронавирус пандемияси оқибатида қўшимча бюджет харажатларининг юзага келиши туфайли тақчилликнинг ушбу

*Қарор Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базасида (lex.uz) эълон қилинган ва 16.04.2020 йилдан кучга кирди.

чорада янада ошиши кутилаётганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

2. Қуйидагилар коронавирус пандемияси ва глобал инқироз даврида Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг барқарорлигини таъминлаш ва бюджет харажатларини мақбуллаштиришнинг устувор йўналишлари этиб белгилансин:

коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши курашиш бўйича кечиктириб бўлмайдиган тадбирларни амалга ошириш; муҳим ижтимоий харажатларнинг тўлиқ амалга оширилишини таъминлаш;

жаҳондаги ва республикадаги ижтимоий-иқтисодий фаоллик аҳоли таҳлили ва муҳимлик даражасидан келиб чиққан ҳолда долзарб ҳисобланмаган лойиҳа ва харажатларни кейинги даврларга кўчириш;

давлат дастурларини бажаришга йўналтирилаётган бюджет маблағларини қисқартиришда лойиҳаларнинг устуворлиги ва ижтимоий йўналтирилганлигини инобатга олиш;

давлат ички ва ташқи мажбуриятларининг, шу жумладан, фуқаролик-ҳуқуқий шартномалар асосида етказиб берилган товарлар, бажарилган ишлар ва кўрсатилган хизматлар учун тўловларни амалга ошириш ҳамда давлат-хусусий шериклик лойиҳалари бўйича мажбуриятларнинг тўлиқ бажарилишини таъминлаш;

бюджет маблағларини тақсимловчиларнинг харажатларни мустақил камайтириш бўйича масъулиятини ошириш.

3. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва маҳаллий давлат ҳокимияти органлари тегишли даражадаги бюджет тушумларини, шунингдек, республика бюджетидан ажратилаётган трансфертларни, акция солиғи бўйича ўтказмаларни, бюджет суддаларини ҳамда бошқа маблағларни биринчи навбатда қуйидагиларни молиялаштиришга йўналтирсин:

коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши курашиш бўйича тадбирларга, жумладан, дори воситалари ва тиббиёт буюмлари сотиб олиш, тиббиёт муассасаларини қуриш, реконструкция қилиш, таъмирлаш ва уларни жиҳозлашга; иш ҳақи, пенсиялар, стипендия ва нафақаларни ўз вақтида тўлашга;

озик-овқат маҳсулотларини сотиб олиш, коммунал тўловлар ва бошқа кечиктириб бўлмайдиган харажатларни қоплашга;

Инқирозга қарши курашиш республика комиссиясининг қарорига асосан бошқа тадбирлар ва харажатларга.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги кечиктириб бўлмайдиган харажатларни ўз вақтида ва тўлиқ молиялаштириш учун Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар маҳаллий бюджетларига бюджет суддаларини мунтазам равишда ажратиб бурсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси: уч кун мuddатда коронавирусга қарши курашиш тадбирларига иштирок этаяётган тиббиёт, санитария ва эпидемиология хизмати муассасалари ходимлари, шу жумладан, ёрдамчи ходимлар ҳамда мазкур тадбирларга жалб қилинаётган бошқа ташкилот ходимларига 2020 йилнинг 16 мартдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетидан қўшимча устамалар тўлаш бўйича тақлиф киритсин;

беш кун мuddатда тиббиёт, санитария ва эпидемиология хизмати муассасалари учун қўшимча равишда бинолар қуриш, реконструкция қилиш ва таъмирлаш ҳамда жиҳозлаш бўйича чора-тадбирларни ишлаб чиқсин ва тасдиқласин.

5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан биргаликда уч кун мuddатда барча даражадаги бюджетларнинг барқарорлигини таъминлаш мақсадида:

Ўзбекистон Республикаси республика бюджети, Қорақалпо-

ғистон Республикаси бюджети, вилоятлар ва Тошкент шаҳар маҳаллий бюджетлари харажатларини мақбуллаштириш;

2020 йил II чораги учун режалаштирилган айрим харажатларни 2020 йилнинг иккинчи ярим йиллигига ўтказиш орқали карантин даврида барча даражадаги бюджетларнинг барқарорлигини таъминлаш бўйича қарор қабул қилсин.

6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига давлат ҳокимияти органлари, суд ва прокуратура органлари, вазирликлар ва идораларнинг солиқлар, мажбурий йиғимлар, божлар, жарималар ҳисобидан жамланмадиган бюджетдан ташқари жамғармалари харажатларини (ҳодимларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш ва қонунчиликда белгиланган моддий рағбатлантириш харажатлари бундан мустасно) қисқартириш ва иқтисод қилинган маблағларни Ўзбекистон Республикаси республика бюджетига йўналтириш ваколати берилсин.

Вазирлик, идоралар ва уларнинг ҳудудий бўлинмалари жорий йил 1 августга қадар бюджетдан ташқари жамғармалар ҳисобидан асосий воситаларни харид қилиш, қурилиш, реконструкция ва капитал таъмирлаш билан боғлиқ харажатларни тўхтатсин, молиялаштириш бошланган чора-тадбирлар бундан мустасно.

7. Ўзбекистон Республикаси Давлат активларини бошқариш агентлиги Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги ҳамда Молия вазирлиги билан биргаликда бир ой мuddатда:

давлат корхоналари ҳамда устав капиталида 50 фоиз ва ундан ортиқ давлат улуши мавжуд бўлган юридик шахслар харажатларини мақбуллаштириш юзасидан уларнинг бизнес-режаларини танқидий қайта кўриб чиқсин;

тасдиқланган инвестиция дастурлари параметрларининг қузатув кенгашлари томонидан қайта кўриб чиқилиши ва ўзгарилишини таъминласин ҳамда уларнинг бажарилиши тўғрисидаги ҳисоботларни ҳар чорақда кўриб бурсин;

устав капиталида 50 фоиз ва ундан ортиқ давлат улуши мавжуд бўлган корхоналар ва ташкилотларда 2019 йил учун олинган ва 2020 йилда олинмадиган соф фойда бўйича давлат улушига ҳисобланган дивидендларни тўлиғича Давлат бюджетига ўтказиш юзасидан тегишли чораларни кўрсин.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига коронавирус инфекциясининг тарқалишига қарши курашиш даврида фойдали қазилмаларни қазиб олиш соҳасида фаолият юртувчи устав капиталида 50 фоиз ва ундан ортиқ давлат улуши мавжуд бўлган корхоналар ва ташкилотлар учун товарлар (ишлар, хизматлар) реализациясидан тушган тушум ёки фойдани тақсимлашнинг алоҳида режимини белгилаш ҳуқуқи берилсин.

8. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурдаги Давлат хизматини ривожлантириш агентлиги ва Вазирлар Маҳкамаси жорий йил 1 июнига қадар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталари, суд ва прокуратура органлари, давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, барча вазирлик ва идоралар ҳамда уларнинг ҳудудий органлари, уларнинг таркибига кирувчи ташкилотлар ва жамғармалар учун ягона меҳнатга ҳақ тўлаш тизимини татиб қилиш бўйича Ўзбекистон Республикаси Президенти қарори лойиҳасини киритсин.

9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ун беш кун мuddатда:

Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси ҳисобидан амалга оширилаётган ва қурилиш-монтаж ишлари бошланмаган инвестиция лойиҳаларини танқидий кўриб чиқиш, айрим лойиҳаларни кечиктириш бўйича тегишли қарор қабул қилсин;

коронавирус пандемияси ва глобал инқироз даврида Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг барқарорлигини таъминлаш ва харажатларни оптималлаштиришнинг устувор йўналишларини инобатга олган ҳолда «2020 йил учун Ҳу-

Ходимларни карантин даврида ишдан бўшатиш мумкинми? Қабул қилинаётган ижтимоий ҳимоя чоралари муносабати билан ишдан бўшатиш қоидалари ўзгардимиз? *buxgalter.uz* саволларига юридик фанлари номзоди, Меҳнат кодексининг муаллифларидан бири Михаил ГАСАНОВ жавоб беради:

Қандай қилиб ходимни карантин даврида ишдан бўшатиш мумкин

– **Карантин тўғрисида ходим билан меҳнат шартномасини бекор қилиш тартиби ўзгарди**?

Президентнинг 19.03.2020 йилдаги ПФ-5969-сон Фармони асосан коронавирус инфекцияси билан зарарланган ёки карантинга жойлаштирилган 14 ёшга тўлмаган боланинг ота-онаси, васийлари, ҳомийлари билан меҳнат шартномаларини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилиш тақиқланади. Эътибор беринг: тақиқ фақат ходим билан меҳнат шартномасини иш берувчи ташаббусига кўра (ПФ-5969-сон Фармоннинг 14-банди), яъни МКнинг 100-моддаси 2-қисмида назарда тутилган асосларга кўра бекор қилишга татбиқ этилади. У меҳнат шартномасини бекор қилишнинг бошқа асосларига: ўз хоҳишига кўра (МКнинг 99-м.), тарафларнинг келишувига кўра (МКнинг 97-м. 1-б.), шартнома муддатининг тугаши билан (МКнинг 105-м.), тарафлар ихтиёрига боғлиқ бўлмаган ҳолатларга ва бошқаларга дахл қилмайди (МКнинг 106-м.).

– **Иш берувчи яна кимлар билан ўз ташаббусига кўра меҳнат шартномасини бекор қилишга ҳақли эмас?**

– МКда назарда тутилган умумий қоидаларга кўра, қуйидаги ҳолларда иш берувчининг ташаббусига кўра меҳнат шартномасини бекор қилишга йўл қўйилмайди:

а) вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик ва ходим меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатлари ва бошқа норматив ҳужжатларда назарда тутилган таътиллarda бўлиш даврида (МКнинг 100-м. 3-қ.). Бунда ходим қандай таътилда (йиллик ҳақ тўланадиган меҳнат таътили, қисман ҳақ тўланадиган таътил, иш ҳақи сақлаб қолинмаган ҳолда бериладиган таътил ёки ижтимоий таътил) бўлишининг аҳамияти йўқ;

б) ҳомиладор ва 3 ёшга тўлмаган боласи бор аёллар билан (МКнинг 237-м. 1-қ.).

Ушбу қоидалардан фақат битта истисно мавжуд – корхона тугатилиши (МКнинг 100-м. 2-қ. 1-б.).

– **Меҳнат шартномасини иш берувчи ташаббусига кўра бекор қилишда ҳар доим касабга уюшма кўмитаси (ходимларнинг бошқа вакиллик органи)нинг розилигини олиш зарурми?**

– Ҳар доим эмас. Башарти жамоа келишуви ёки жамоа шартномасида меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилиш учун

касаба уюшмаси кўмитаси ёки ходимлар бошқа вакиллик органининг олдиндан розилигини олиш назарда тутилган бўлса, шартномани бундай розиликни олмай туриб бекор қилишга йўл қўйилмайди (МКнинг 101-м. 1-қ.). Демак, агар жамоа шартномасида меҳнат шартномасини касабга уюшмаси кўмитаси (ходимлар бошқа вакиллик органи)нинг олдиндан розилигини олиш назарда тутилган бўлса, бундай розилик албатта олиниши шарт.

Бироқ, ҳатто жамоа шартномаси бундай розиликни назарда тутмаган тақдирда ҳам уни олиш зарурати жамоа келишувида (масалан, тармоқ) назарда тутилиши мумкин. Ушбу қоидаларнинг бузилиши меҳнат шартномасини бекор қилишни ноқонуний деб топиш ва уни мажбурий прогул вақти учун ҳақ тўлаган ҳолда аввалги ишга тиклашга сабаб бўлади.

Бундан ташқари, меҳнат шартномасини иш берувчи ташаббусига кўра касабга уюшмаси кўмитаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи розилигисиз, агарда бундай розилик олиш лозимлиги жамоа келишуви ёки жамоа шартномасида назарда тутилган бўлса, бекор қилиш қонунни очик-ойдин бузиш ҳисобланади (ОСПнинг 17.04.1998 йилдаги 12-сон қарорининг 51-банди). Суд айбдор бўлган мансабдор шахс зиммасига ана шу ходимга мажбурий прогул вақтида иш ҳақи тўланиши муносабати билан иш берувчига етказилган зарар ўрнини – мансабдор шахснинг 3 лавозим маоши доирасида қоплаш мажбуриятини юклаши мумкин (МКнинг 274-м.).

Агарда корхонада жамоа шартномаси тузилмаган бўлса ёки тузилган бўлиб, унда иш берувчининг ташаббусига кўра меҳнат шартномасини бекор қилишга ходимларнинг вакиллик органининг розилигини олиш назарда тутилмаган бўлса, иш берувчи меҳнат шартномасини бекор қилиш учун келишиб олишга мажбур бўлмайди.

Бундан ташқари, МК қуйидаги ҳолларда иш берувчи ўз ташаббусига кўра бундай розилик жамоа шартномаси ёки жамоа келишувида назарда тутилган ёхуд тутилмаганлигидан қатъи назар касабга уюшмаси кўмитаси ёки ходимлар бошқа вакиллик органининг розилигини олмасдан меҳнат шартномасини бекор қилишга ҳақли (МК 101-м. 1-қ.):

- а) корхона тугатилиши муносабати билан;
- б) корхона раҳбари билан тузилган шартнома ишбу МК 100-моддасининг 2-қисмида назарда тутилган асослардан бирига кўра;
- с) корхона раҳбари, унинг ўринбосарлари, бош

бухгалтер билан, корхонада бош бухгалтер лавозими бўлмаган тақдирда эса, бош бухгалтер вазифасини амалга оширувчи ходим билан тузилган меҳнат шартномасини – мулкдорнинг алмашиши сабабли (МК 100-м. 2-қ. 6-б.).

– **Агар гап меҳнат шартномасини иш берувчи ташаббусисиз бекор қилиш ҳусусида борса, сиз айтиб ўтган қоидалар қўлланиладими?**

– Йўқ, юқорида айтиб ўтилган барча қоидаларга фақат иш берувчи ташаббусига кўра ишдан бўшатиш чоғида риоя қилишини лозим (МК 100-м. 2-қ.). Ходимнинг касаллиги ҳам, унинг таътилда бўлиши ҳам меҳнат шартномасини, масалан, ўз хоҳишига кўра, тарафларнинг келишувига кўра, меҳнат шартномаси муддатининг тугаши билан ва МКда айтиб ўтилган бошқа ҳолатларга кўра бекор қилишга тўсқинлик қилмайди.

Юқорида келтирилган асосларга кўра ҳомиладор аёл ва 3 ёшга тўлмаган боласи бор аёл билан меҳнат шартномасини бекор қилишга йўл қўйилмайди. Бироқ, агар бундай ходима билан меҳнат шартномаси унинг амал қилиш муддати тугаши муносабати билан бекор қилинса, иш берувчига уни ишга жойлаштириш мажбурияти юклатилади. Бинобарин, иш берувчи фақат қуйидаги ҳолларда ҳомиладор аёл ва 3 ёшга тўлмаган боласи бор ходима билан меҳнат шартномасини бекор қилиши мумкин:

➢ у ўзига таклиф қилинган ишга ўтишни рад этса;

➢ корхонада бўш иш ўринлари бўлмаса;

➢ ходима корхонада мавжуд ишни бажариш учун зарур малака талабларига жавоб бермаса.

Муддати тугаганлиги сабабли бундай ходима билан меҳнат шартномасини бекор қилиш чоғида унинг иш ҳақи сақланиб қолади, бироқ бу муҳлат муддатли меҳнат шартномаси тугаган кундан бошлаб 3 ойдан ошмаслиги керак.

Шунингдек эътибор беринг: агар ходим билан меҳнат шартномаси унинг касаллиги даврида бекор қилинган бўлса, Давлат ижтимоий сугуртаси бўйича нафақалар тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисида низомнинг 3-банди талабларига риоя қилиш зарур (АВ томонидан 8.05.2002 йилда 1136-сон билан рўйхатдан ўтказилган). Унга мувофиқ ходимга нафақа, агар уни олиш ҳуқуқи иш берувчи билан меҳнат муносабатларида бўлган даврда (ишдан бўшатиш кунни ҳам қўшиб) пайдо бўлса берилади.

Фаолият тўхтатиб қўйилган бўлса

– **Корхона фаолияти тўхтатиб қўйилган бўлса, ходимларни ишдан бўшатиш мумкинми?**

– Аслида амалдаги қонун ҳужжатларида фаолиятни тўхтатиб туриш сингари меҳнат шартномасини бекор қилишнинг асоси назарда тутилмаган. Бунинг устига, ходимнинг айбисиз бекор туриб қолинган вақтда унинг ўртача иш ҳақи сақланади (МК 159-м. 1-қ.).

Айни пайтда МК 100-м. 2-қ. 1-б. мувофиқ ишлар ҳажмининг қисқарганлиги ходимлар сони (штати)нинг ўзгаришига олиб келиши мумкин. Бу эса меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаб-

буси билан бекор қилишнинг асосларидан бири ҳисобланади.

Иш берувчи меҳнат шартномасини мазкур асосга кўра бекор қилиш шартларига қатъий амал қилиши, ходимларга меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларида назарда тутилган кафолатларни тақдим этиши шарт.

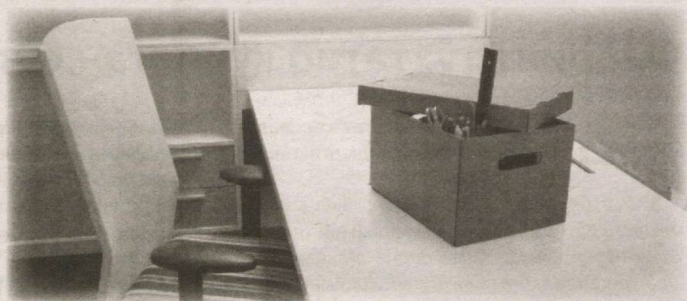
Ходимлар сони (штати)нинг ўзгариши муносабати билан меҳнат шартномасининг бекор қилиниши қонуний бўлиши учун **иш берувчи:**

1. Ходимлар штатини қисқартиришнинг асослигини тасдиқловчи ҳужжатга эга бўлиши шарт. Бунинг учун қуйидагиларни амалга ошириши зарур:

- янги штат жадвалини тасдиқлаши;
- уни амалга киритиш санасини тўғри белгилаши (ишдан озод қилинадиган ходимларни улар билан тузилган меҳнат шартномаси келгусида бекор қилиниши ҳақида огоҳлантириш муддати тугагач);

➢ штатнинг ўзгаришига олиб келган ҳақиқий сабабни (кўриб чиқилаётган вазиятда бу – ишлар ҳажмининг қисқарганлиги) белгилаши ва иш берувчининг буйруқларида албатта кўрсатиши.

2. Биринчи навбатда мавжуд бўш иш ўринлари ва ўриндошлар эгал-

Фаолият тўхтатиб қўйилган бўлса

5-бетда

лаган лавозимлар штат жадвалидан чиқариб ташланиши шартлигини ҳисобга олиши.

3. Иш берувчи МК 100-м. 2-қ. 1-б. мувофиқ меҳнат шартномасини бекор қилиш нияти ҳақида ходимларни камида 2 ой олдин огоҳлантириши шарт, деган талабга риоя этиши. Ходимни у билан тузилган меҳнат шартномаси келгусида бекор қилиниши ҳақида огоҳлантириш муддатига вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик даври, унинг давлат ёки жамоат вазифаларини бажарган вақти қўшилмайди (МК 102-м. 6-қ.).

Меҳнат кодексига мажбурий равишда ёзма шаклда (имзо чектириб) огоҳлантириш белгиланган. Меҳнат шартномаси бекор қилиниши ҳақидаги ҳар қандай оғзаки огоҳлантиришлар юридик аҳамиятга эга эмас.

Меҳнат шартномаларини бекор қилиш ҳуқуқи берилган мансабдор шахсга ходимни келгусида ишдан бўшатиш ҳақида огоҳлантириши мумкин.

Огоҳлантириш муддати давомида ходимга бошқа иш қидириш учун ҳафтада камида 1 кун шу вақт учун иш ҳақи сақланган ҳолда ишга чиқмаслик ҳуқуқи берилади (МК 102-м. 6-қ.). Ходимни у билан тузилган меҳнат шартномасини келгусида бекор қилиш ҳақида огоҳлантиришда иш қидириши учун ҳафтани ҳайси кун берилишини кўрсатиш мақсадга мувофиқдир.

Ходимнинг розилиги билан огоҳлантириш унинг муддатига мувофиқ келадиган пуллик компенсация билан алмаштирилиши мумкин. Мисол учун, ходим огоҳлантирилган кундан бошлаб бир ой ўтган огоҳлантириш муддатини алмаштиришни сўраб иш берувчига мурожаат қилган, иш берувчи ҳам бундай алмаштиришга эътироз билдирмаган бўлса, меҳнат шартномаси бекор қилинаётганда ходимга ўртача ойлик иш ҳақи миқдорига компенсация тўланади.

! Огоҳлантириш муддатининг пуллик компенсация билан алмаштирилиши иш берувчини ходимга қонун ҳужжатларида белгиланган бошқа тўловлардан (тўлиқ олинмаган иш ҳақи, фойдаланилмаган таътил учун компенсация, ишдан бўшатиш нафақасини тўлаш, МК 67-м. мувофиқ иш қидириш даврида ходимнинг ўртача иш ҳақини сақлаб қолиш) озод қилмайди.

4. Штат жадвалида назарда тутилган муайян миқдордаги бир хил лавозимлардан бири ёки бир нечтаси чиқариб ташланиб, қолганлари қолдирилган ҳолларда ишда қолдириш учун бериладиган имтиёзли ҳуқуқ тўғрисидаги МК 103-м. талабларига риоя этиши.

Биринчи навбатда малакаси ва меҳнат унумдорлиги юқорироқ бўлган ходимлар ишда қолиш учун имтиёзли ҳуқуқга эга бўлади (МК 103-м. 1-қ.). Ходимнинг разряди, классификацияси, даражаси, унвони ва бошқалар малака кўрсаткичлари ҳисобланади. Бироқ малакани белгилаш чоғида нафақат унинг расмий кўрсаткичлари, балки ходим меҳнат мажбуриятларини қандай бажарётгани ҳам инобатга олинади. Чунончи, иккита ходим расман бир хил малака кўрсаткичларига эга бўлсин дейлик. Бироқ улардан бири ишни сифатли ва бениҳсон бажарса, наригисида эса жиддий камчиликлар бўлиб, бу ҳужжатлар (ушбу камчиликларга эътибор қаратилган текшириш далолатномалари, бевосита раҳбарнинг рапортлари, иш берувчининг буйруқлари) билан тасдиқланган бўлса, биринчи ходимнинг малакаси юқорироқ деб тан олинishi лозим.

Бажарилаётган иш ҳажми меҳнат унумдорлиги кўрсаткичи ҳисобланади.

Иккинчи навбатда ва ишда қолдириш учун бериладиган имтиёзли ҳуқуқни белгилаш чоғида ходимларнинг малакаси ва меҳнат унумдорлиги бир хил бўлган тақдирдагина МК 103-м. 2-қ. назарда тутилган ижтимоий омиллар инобатга олинади.

Санаб ўтилган ушбу омилларнинг кетма-кетлиги аҳамиятга эга эмас. Ушбу ҳолатларнинг ҳар бирига 1 балл бериш мумкин. Шу сабабли ходимларнинг малакаси ва меҳнат унумдорлиги бир хил бўлганда энг кўп балл тўлагани ишда қолдиришда афзаллик ҳуқуқидан фойдаланади.

5. Ишдан бўшатилаётган ходимни ишга жойлаштириш чораларини кўриши. Бўш иш ўринлари мавжуд бўлганда унинг мутахассислиги ва малакасига мувофиқ келадиган иш таклиф қилиниши керак. Бундай иш бўлмаган тақдирдагина – ташкилотда мавжуд бўлган бошқа иш таклиф этилади.

Иш берувчи меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳақида огоҳлантириш муддати давомида ходимни ишга жойлаштириш чораларини кўриши шарт. Ходим таклиф қилинган ишни рад этган ёки иш берувчидан уни жойлаштириш мумкин бўлган бўш иш ўринлари мавжуд эмаслиги ҳақида ишончли далиллар бўлган тақдирдагина штат ўзгариши муносабати билан меҳнат шартномасини бекор қилиш қонуний ҳисобланади.

6. Башарти жамоа келишуви ёки жамоа шартномасида касба уюшмаси кўмитаси ёки ходимлар бошқа вакиллик органининг олдиндан розилигини олиши назарда тутилган бўлса, уларнинг розилигини олиши (МК 101-м.).

Касаба уюшмаси кўмитаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳуқуқига эга бўлган мансабдор шахсининг ёзма тақдимномасини олган кундан бошлаб 10 кунлик муддат ичида ходим билан меҳнат шартномасини бекор қилишга розилик бериши ёки бермаслиги ҳақида иш берувчига ёзма равишда хабар бериши керак.

Иш берувчи касба уюшмаси кўмитаси ёки ходимлар бошқа вакиллик органининг ходим билан меҳнат шартномасини бекор қилишга розилик бериш тўғрисидаги қарори қабул қилинган кундан бошлаб 1 ойдан кечиктирмай, меҳнат шартномасини бекор қилишга ҳақлидир.

7. Ҳар бир ходимнинг касби, мутахассислиги, малакаси ва меҳнат ҳақи миқдорини кўрсатган ҳолда бўлажак ишдан озод қилиниши тўғрисидаги маълумотларни камида икки ой олдин белгиланган тартибда Аҳоли бандлигига кўмаклашиш марказига (маҳаллий меҳнат органига) маълум қилиши (МК 102-м. 7-қ.).

Иш берувчи ходимларни оммавий равишда ишдан озод этиш эҳтимоли тўғрисида камида 2 ой олдин касба уюшмаси органи ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органига ахборот тақдим этиши ва

ишдан озод этиш оқибатларини енгиллаштиришга қаратилган маслаҳатли ишларни амалга ошириши-ни инобатга олиш лозим. Ушбу мажбуриятларни бажармаганликда айбланган мансабдор шахслар интизомий ва маъмурий жавобгарликка тортилиши мумкин.

8. Ҳомиладор ва 3 ёшга тўлмаган боласи бор аёллар билан (МК 237-м. 1-қ.), шунингдек ходимнинг вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик ёки таътилда бўлган даврида иш берувчининг ташаббуси билан меҳнат шартномасини бекор қилишга йўл қўйилмаслигини инобатга олиши (МК 100-м. 3-қ.).

9. Меҳнат шартномаси бекор қилинишини расмийлаштиришнинг белгиланган тартибига риоя этиши.

Охириги иш кунини меҳнат шартномаси бекор қилинган кун деб ҳисобланади (МК 107-м. 2-қ.).

Меҳнат шартномасининг бекор қилиниши иш берувчининг буйруғи билан расмийлаштирилади. Буйруқни ишга қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган шахс имзолаши керак.

Буйруқда меҳнат шартномасини бекор қилиш асоси ва санаси кўрсатилган бўлиши керак.

10. Меҳнат шартномаси бекор қилинган кунини ходимга, қоғоз кўринишда мавжуд бўлса, унинг меҳнат дафтарчасини ҳамда лозим даражада им-

золанган ва тасдиқланган меҳнат шартномасининг бекор қилиниши ҳақидаги буйруқнинг нусхасини бериши шарт (МК 108-м.).

11. Меҳнат шартномаси ходимлар сони (штати)нинг ўзгариши муносабати билан бекор қилинганда ходим билан унга куйидагиларни тўлаган ҳолда ҳисоблашиши:

➢ барча иш кунлари, шу жумладан меҳнат шартномаси бекор қилинган кун учун иш ҳақи;

➢ меҳнат шартномаси бекор қилинган кунга келиб мавжуд бўлса, фойдаланилмаган йиллик таътил учун компенсация;

➢ ишдан бўшатиш нафақаси (МК 109-м. мувофиқ меҳнат шартномаси МК 100-м. 2-қ. 1-б. бундан бекор қилинганда ходимнинг ўртача ойлик иш ҳақи миқдорига ишдан бўшатиш нафақаси тўланади);

➢ меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳақидаги огоҳлантириш муддати ўрнига компенсация (ходим ва иш берувчи бундай алмаштириш ҳақида келишиб олган бўлсалар).

12. Ходимга моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлашга доир қўшимча кафолатлар бериши (МК 67-м.):

➢ меҳнат шартномаси бекор қилинган кундан бошлаб иш қидириш даврида иккинчи ой учун ўртача иш ҳақини сақлаб қолиши. Ходим у билан тузилган меҳнат шартномаси бекор қилинганидан кейин иккинчи ой тугагач ушбу тўловни олиш учун, ЯММТ тизимида ҳали ёзув қайд этилмаган бўлса,

аввалги иш жойига паспорт ва меҳнат дафтарчасини тақдим этиши шарт;

➤ ходим меҳнат шартномаси бекор қилинганидан кейин 10 кундан кечиктирмай Аҳоли бандлигига кўмаклашиш марказида иш қидирувчи шахс сифатида рўйхатга олинган ва кейинчалик ишга жойлаштирилмаган бўлса, бу Марказнинг тегишли маълумотномаси билан тасдиқланади, иш қидириш даврида учинчи ой учун ўртача иш ҳақини сақлаб қолиши. Ходим у билан тузилган меҳнат шартномаси бекор қилинганидан кейин учинчи ой тугагач ушбу тўловни

олиш учун (ЯММТ тизимида ҳали ёзув қайд этилмаган бўлса) аввалги иш жойига паспорт, меҳнат дафтарчаси ва Аҳоли бандлигига кўмаклашиш маркази томонидан берилган маълумотномани тақдим этиши шарт. Бундай маълумотнома бўлмаса, учинчи ой учун тўлов амалга оширилмайди.

Шу тариқа, меҳнат шартномасини штат ўзгариши муносабати билан бекор қилиш чоғида иш берувчи анча мураккаб тартиб-таомилга қатъий риоя этиши ва сезиларли моддий харажат қилиши талаб этилади.

Корхона тугатилаётган бўлса...

Корхоналарнинг ҳаммаси ҳам инқироз ва форс-мажорга дош беролмайди. Мулкдор барбод бўлган бизнесини ёпишга қарор қилган бўлса, ходимларини ишдан бўшатишга мажбур бўлади.

– Меҳнат кодексига меҳнат шартномасини бекор қилишнинг 2 та асоси назарда тутилади: ходимлар сонининг (штатининг) ўзгариши ва корхонанинг тугатилганлиги. Ушбу ҳар иккала асос ўхшаш жиҳатларга ҳам, фарқланувчи жиҳатларга ҳам агадир (МК 100-м. 2-қ. 1-б.)

Аваллига фарқланувчи жиҳатларга тўхталсак. Агар штат ўзгаришида корхонанинг фаолияти давом этаверса, юридик шахс тугатилган тақдирда унинг ҳуқуқ ва бурчлари ҳуқуқий ворислик тартибиде бошқа шахсга ўтмасдан бекор қилинади (ФК 53-м. 1-қ.). Аини шу сабабли корхонанинг айрим бўлинмаларини (бўлимлари, хизматлари, цехларини) ёпиш уни тугатиш ҳисобланмайди. Тугатилаётган бўлинмалар ходимлари билан тузилган меҳнат шартномаси штат ўзгариши муносабати билан бекор қилиниши мумкин.

Корхона мулкдорининг алмашиши, шунингдек унинг қайта ташкил этилиши (қўшиб юборилиши, бирлаштирилиши, бўлиб юборилиши, қайта тузилиши ёки ажратилиши ҳам бизнесни тугатиш деб ҳисобланмайди. Қайта ташкил этиш кўп ҳолларда ходимлар қисқаришини келтириб чиқариши мумкинлиги бор гап. Масалан, иккита юридик шахс қўшиб юборилишига қадар уларнинг ҳар бирининг ўз бухгалтерияси, канцелярияси, кадрлар бўлими бўлган. Табиийки, қўшиб юборилгандан кейин бунга эҳтиёж йўқолади. Бунинг оқибатида муайян миқдордаги ходимлар бўшаб қолади. Меҳнат шартномаси улар билан ҳам штат ўзгариши муносабати билан бекор қилиниши мумкин.

Корхона тугатилганда штат ўзгаришидаги вазиятдан фарқли равишда қуйидаги ҳолларда меҳнат шартномасини бекор қилишга йўл қўйилади:

➤ ходим вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик даврида ёки таътилда бўлганда;

➤ ҳомилдор ва 3 ёшга тўлмаган боласи бор аёллар билан.

Корхона тугатилиши муносабати билан меҳнат шартномаси бекор қилинаётган бўлса, иш берувчининг зиммасига ходимга бошқа иш таклиф қилиш мажбурияти юклатилмайди. Ишда қолдириш учун имтиёзли ҳуқуқ борасидаги қондалар қўлланилмайди, чунки меҳнат муносабатлари тугатилаётган корхонанинг барча ходимлари билан бекор қилинади.

Корхона тугатилиши муносабати билан меҳнат шартномаси касаба уюшмаси кўмитаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органининг розилигисиз бекор қилинади.

Ходимлар сонининг (штатининг) ўзгариши ва корхонанинг тугатилиши муносабати билан меҳнат шартномасини бекор қилишнинг умумий жиҳатлари бўлиб иш берувчининг қуйидаги мажбуриятлари ҳисобланади.

1. Меҳнат шартномасини бекор қилиш нияти ҳақида ходимни камида 2 ой олдин ёзма равишда, имзо чектириб огоҳлантириш. Бундай огоҳланти-

риш штат ўзгаришида бўлгани каби амалга оширилади:

➤ Ходимни меҳнат шартномасини бекор қилиш нияти ҳақида уни бекор қилиш ҳуқуқи берилган мансабдор шахсга огоҳлантириши мумкин;

➤ Огоҳлантириш муддати давомида ходимга бошқа иш қидириш учун ҳафтада камида бир кун шу вақт учун иш ҳақи сақланган ҳолда ишга чиқмаслик ҳуқуқи берилади;

➤ Ходимнинг розилигига кўра огоҳлантириш унинг муддатига мувофиқ келадиган пуллик компенсация билан алмаштирилиши мумкин.

Фақат битта фарқли жиҳат бор. Штат ўзгариши муносабати билан ходим билан меҳнат шартномасини бекор қилиш нияти ҳақида огоҳлантириш муддатига вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик даври, шунингдек унинг давлат ёки жамоат вазифаларини бажарган вақти қўшилмайди. Корхона тугатилиши муносабати билан меҳнат муносабатларини бекор қилиш нияти ҳақида огоҳлантириш муддатига эса мазкур даврлар қўшилади.

2. Камида 2 ой олдин ҳар бир ходимнинг касби, мутахассислиги, малакаси ва меҳнат ҳақи миқдорини кўрсатган ҳолда, бўлажак ишдан озод қилиш тўғрисидаги маълумотларни маҳаллий меҳнат органига маълум қилиш.

3. Ходимларни оммавий равишда ишдан озод этиш эҳтимоли тўғрисида камида 2 ой олдин тегишли касаба уюшмаси органи ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органига ахборот тақдим этиш ва ишдан озод этиш оқибатларини енгиллаштиришга қаратилган маслаҳатли ишларни амалга ошириш.

4. Меҳнат шартномаси бекор қилинганди ходим билан ҳисоблашиш, у қуйидагиларни ўз ичига олади:

➤ барча иш кунлари, шу жумладан меҳнат шартномаси бекор қилинган кун учун иш ҳақи;

➤ меҳнат шартномаси бекор қилинган кунга келиб мавжуд бўлса, фойдаланилмаган йиллик таътил учун компенсация;

➤ ходимнинг ўртача ойлик иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда ишдан бўшатиш нафақаси;

➤ меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳақидаги огоҳлантириш муддати ўрнига компенсация (ходим ва иш берувчи бундай алмаштириш ҳақида келишиб олган бўлсалар).

5. Ходимга моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлашга доир қўшимча қафолатлар бериш (МК 67-м.);

➤ меҳнат шартномаси бекор қилинган кундан бошлаб иккинчи ой учун иш қидириш даврида ўртача иш ҳақини сақлаб қолиш. Бунинг учун ходим меҳнат шартномаси бекор қилинганидан кейин иккинчи ой тугагач ушбу тўловни олиш учун аввалги иш жойига паспорт ва меҳнат дафтарчасини тақдим этиши шарт;

➤ учинчи ой учун, ходим меҳнат шартномаси бекор қилинганидан кейин 10 кундан кечиктир-

Бундан ташқари, жорий вазият ўзгарса, иш берувчи қисқа муддатда кетганлар ўрнига малакали ходимларни топиши анча қийин бўлади. Шу сабабли штат ўзгариши муносабати билан ходимларни ишдан озод қилиш ҳақида қарор қабул қилишдан олдин улар билан келишишга уришиб кўриш: ходимларга меҳнат таътили, иш ҳақи сақланмайдиган таътил, иш ҳақи қисман сақланадиган таътил бериш, ходимлар учун тўлиқсиз иш кунни белгилаш ҳақида ўйлаб кўрган маълум.

май Аҳоли бандлигига кўмаклашиш марказида иш қидирувчи шахс сифатида рўйхатга олинган ва кейинчалик ишга жойлаштирилмаган бўлса, бу Марказнинг тегишли маълумотномаси билан тасдиқланади. Ходим меҳнат шартномаси бекор қилинганидан кейин учинчи ой тугагач ушбу тўловни олиш учун аввалги иш жойига паспорт, меҳнат дафтарчаси ва Бандликка кўмаклашиш маркази томонидан берилган маълумотномани тақдим этиши шарт. Бундай маълумотнома бўлмаса, учинчи ой учун тўлов амалга оширилмайди.

Шу тариқа, корхона тугатилиши муносабати билан ходимлар билан меҳнат шартномаси бекор қилинганда ҳам иш берувчи салмоқли харажатларни амалга оширади.

– Ходимларга ушбу тўловларни тўлаш учун иш берувчида маблағ бўлмаса, нима қилиш керак?

– Юридик шахс тугатилганда биринчи навбатда меҳнатга оид ҳуқуқий муносабатлардан келиб чиқувчи фуқароларнинг талаблари қаноатлантирилади (ФК 56-м. 1-қ.). Башарти иш берувчи банкрот деб топилса, у билан меҳнат муносабатларида бўлган ходимлар иш ҳақи ва ўзларига тегишли бошқа тўловлар хусусида бошқа барча кредиторларнинг талабларига нисбатан имтиёзли ҳуқуқдан фойдаланадилар (МК 67-м. 6-қ.). Бинобарин, аввал ходимлар билан, шундан кейингина бошқа кредиторлар билан ҳисоблашиш лозим.

– Корхона банкрот бўлиб, МК 67-моддасида назарда тутилган тўловларни тўлашга маблағ бўлмаса-чи?

– Тугатилаётган корхоналарнинг маблағи бўлмаса, ушбу тўловлар Иш билан таъминлашга кўмаклашиш давлат жамғармаси маблағлари ҳисобидан тўланади (МК 67-м. 7-қ.).

– Амалда қуйидаги ҳолат юз бериши мумкин: ташкилот қарийб банкрот ҳолатга келиб қолганда директор шундай дейди: – «Ишдан бўшаш ҳақида ариза ёзинг, расман 3 ойлик маошингизни расмийлаштириб тураман... Фақат ҳозирча пулим йўқ, шунинг учун аёваблига битта маошни расмийлаштираман, қолган иккитасини кейин оласиз... Бунинг сизнинг олдингиздаги қарзимиз деб қабул қиласиз». Бу вазият ходим учун ютуқлими?

– Йўқ, бундай шартлашлар тўғри келмайди. Иш берувчи қонунда назарда тутилган тўловларни тўлаши шарт, вассалом.

БУГУННИНГ ГАПИ

Махсус рухсатномасиз бошқарилган автотранспортни жарима майдончасига жойлаштириш

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги карантин даврида автотранспорт воситаларини махсус рухсатномасиз бошқарилган учун уларни жарима майдончасига жойлаштириш масаласи юзасидан маълумот берди.

«Аҳолининг санитария-эпидемиологик осойишталиги тўғрисида»ги Қонунга мувофиқ юқумли ва паразитар касалликларнинг пайдо бўлиш ёки тарқалиш хавфи юзага келган тақдирда тегишли ҳудудларда ёки объектларда карантин жорий этилиши мумкин.

Ўзбекистонга коронавируснинг янги тури кириб келиши ва тарқалишининг олдини олиш мақсадида ташкил этилган Махсус комиссиянинг 2020 йил 4 апрел-

даги қароридан транспорт воситаларининг ҳайдовчилари автотранспорт воситаларининг махсус рухсатнома (стикер)сиз ҳаракатланишига йўл қўйилганда, транспорт воситалари коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши кучайтирилган тартибнинг амал қилиш даврида ички ишлар органлари йўл-патруль хизмати ходимлари томонидан жарима майдончасига жойлаштириш йўли билан ушлаб турилиши тўғридан-тўғри белгиланган.

Айрим фуқаролар ва экспертлар автотранспорт воситаларининг махсус рухсатнома (стикер)сиз ҳаракатланиши билан боғлиқ масалалар йўл ҳаракати қоидалари доирасидаги ҳуқуқбузарлик деб нотўғри фикр юритишяпти.

Ушбу ҳолат йўл ҳаракати эмас, балки карантин қоидаларини бузиш деб малакеланади. Мазкур талабларни, яъни карантин чекловларини бузган шахслар МЖТКнинг 54-моддасида белгиланган карантинли ва инсон учун хавфли бўлган бошқа юқумли касалликлар пайдо бўлишининг ёки тарқалишининг олдини олиш мақсадида белгиланган мажбурий

қоидаларни бузган шахс сифатида жавобгарликка тортилади.

Давлат санитария назорати органлари томонидан тегишли баённомалар бевосита жарима майдончаларида расмийлаштирилиши йўлга қўйилган, чунки ҳар бир постда ушбу органлар масъул ходимлари иштирокини ва назоратини таъминлашининг иложи йўқ. Юқориди механизм эса ҳуқуқбузарликнинг бугунги кундаги мураккаб эпидемиологик шароитда дарҳол тўхтатилишини ҳамда жавобгарликнинг муқаррарлигини таъминлайди.

«Юқоридигилардан келиб чиқиб, карантин даврида автотранспорт воситасини махсус рухсатномасиз бошқарилган учун уларни вақтинча жарима майдончасига жойлаштириш қонуний ҳисобланади» деб айтилади ИИБ маълумотида.

ЎЗА материали асосида тайёрланди.

БИЗГА ЁЗГАН ЭКАНСИЗ

Шартларга риоя қилинг

Машина сотиб олингандан кейин қандай муддат давомида ДИХХда ҳисобга туриш лозим?

– Автотранспорт воситалари нотариуслар томонидан битимлар тасдиқланган пайтдан бошлаб 10 кун мобайнида ДИХХ органларида рўйхатга олиш (ҳисобга қўйиш) учун тақдим этилади.

Шуни эътиборга олиш керакки, ДИХХ органлари тегишли нотариал идоралардан автототранспорт воситалари билан боғлиқ битимлар тасдиқланганлиги ҳақидаги тезкор маълумотларни олиш йўли билан автотранспорт воситалари билан боғлиқ битимлар автомобиль эгала-

ри томонидан ўз вақтида рўйхатдан ўтказилиши бўйича талабларга риоя қилиниши устидан назорат олиб борадилар.

Автомобилни ДИХХ органларида рўйхатдан ўтказмасдан бошқариш қонун ҳужжатларига мувофиқ ҳайдовчилар транспорт воситасини бошқаришдан вақтинча четлатилган ҳолда уларни маъмурий жавобгарликка тортишга олиб келади (ВМнинг 7.03.2006 йилдаги 38-сон қарори билан тасдиқланган Низомнинг 11-банди).

Ҳайдовчиликка ўқимоқчиман

Яқинда 18 ёшга тўламан.

Ҳозир автомактабда ўқиб, ҳайдовчилик гувоҳномасини олишим мумкинми?

Бунинг учун қандай ҳужжатлар керак бўлади?

– Автототранспорт ва шахар электр транспорти воситалари ҳайдовчиларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш «В», «С» тоифадаги автотранспорт воситаларини бошқариш ҳуқуқига эга бўлиш учун ўқишни тугатаётганида 18 ёшга тўладиган шахслар билан олиб борилади.

Автотранспорт воситаларини ҳайдовчиларини тайёрлаш учун тингловчиларни ўқув ташкилотларига қабул қилишда қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилади:

- ариза;
- соғлиги ва тегишли тоифадаги

транспорт воситаларини бошқаришга яроқчилиги тўғрисидаги тиббий маълумотнома;

в) 3 x 4 см ҳажмдаги 3 дона фотосурат (фуқаро кийимиди);

г) маълумоти тўғрисидаги ҳужжатнинг нусхаси;

д) паспорт ёки унинг ўрнини босувчи ҳужжат.

Сизнинг ҳолатда фақат 18 ёшга тўлганингизда ҳайдовчилик гувоҳномасини олиш ҳуқуқига эга бўласиз (Низомнинг 2, 8-бандлари, ВМнинг 31.05.2018 йилдаги 408-сон қарорига 3-илова).

«АвтоНорма» бўлимни Алла Ромашко олиб боради.

ХОРИЖДА ҚАНДАЙ

Техник кўриқдан ўтганлик тўғрисидаги маълумотлар криптография билан ҳимояланади

РФ ИИБ томонидан техник кўриқдан ўтказилган машиналар тўғрисидаги маълумотлари жамловчи Техник кўриқ ягона автоматлаштирилган ахборот тизимини тақдимлаштириш режалаштирилмоқда. Полициялар техник кўриқдан ўтказиш операторларига диагностика карталарини сотишга имкон яратётган барча техник жиҳатларни бартараф этишни мақсад қилганлар.

Россия ИИБ йўл ҳаракати хавфсизлиги соҳасидаги махсус тайинланган маркази 95,4 млн рублга Техник кўриқ ягона автоматлаштирилган ахборот тизимини (ЕАИСТО) модернизациялашдан ўтказадиган компания танловини эълон қилди. Тизим 2012 йилдан буён ишлайди, операторлар (Россия бўйича улар сони 5,2 мингдан ортиқ) у ерга кўриқка келган автомобиллар ҳақидаги маълумотларни тақдим этишлари лозим. 2019 йилда Давлат думаси лойиҳаси Иқтисодиёт вазирлиги томонидан ишлаб чиқилган тегишли қонунни қабул қилди, у 2020 йил 8 июндан кучга қиради.

Ҳужжат мақсади диагностика карталарини сотиш амалиётига чек қўйишдан иборат. Техник кўриқдан ўтказилмаган автомобилдан фойдаланганлик учун 2 минг рубль миқдорда жарима жорий этилади, операторларга нисбатан ҳам талаблар кучайтирилади.

ЕАИСТОни модернизация қилиш ушбу ислохот билан боғлиқдир: идора томонидан илгари тизимга кириш учун ҳисоб ёзувларини бузиш ҳолатлари аниқланган, бу ҳақда тизим сайтида эслатиб ўтилади.

ЕАИСТО ДИХХ, Россия сугурталовчилар уюшмаси (РСА) ва Техник кўриқ операторлари ўртасида «маълумотлар алмашинувининг криптографик ҳимояланган тармоғи» орқали маълумот алмашинувини таъминлаши лозим, деб айтади тендерга техник топшириқда. Тизим ўтказилган техник кўриқлар сонини пунктнинг техник кўриқ ўтказиш қуввати билан автоматик тарзда солиштирилади. Ушбу норма масалан, оператор томонидан ҳар ойда минглаб карталар берилмайдиган, лекин ускуна фақат ўнлаб автомобилларни текшира оладиган ҳолатларни бартараф этиш мақсадида қонунга киририлган. Карталарни расмийлаштиришда тизимга машина кўриқдан ўтказилаётганда туширилган 3 дона фотосурат юборилиши лозим. ЕАИСТО уларга ишлов бериш ва назорат қилувчи органлар сўровига қўра уларни тақдим этишни уддалаши керак.

Диагностика карталари (қонун бўйича июндан бошлаб улар электрон шаклда бўлади) экспертининг флешкага ёзилган, қатъий малакаланган электрон имзоси билан имзоланади.

Техник кўриқдан ўтиш жойи ва карта шакллантирилган жой ҳақидаги маълумотлар бир-бирига мос келмаганда, ДИХХга «сигнал» келиши лозим. Натижада тизимдаги маълумотларнинг бир қисми очиқ фойдаланишга жойлаштирилади. Масалан, VIN бўйича автомобиль юрган йўл масофасини ва кўриқдан ўтган санани кўриш мумкин бўлади. Модернизация қилинган тизим техник топшириқдан келиб чиққан ҳолда, 2 босқичда фойдаланишга топширилади: биринчиси (тажриба тариқасида фойдаланиш) – 1 июнгача, иккинчиси (тажриба тариқасида фойдаланишни яқунлаш ва ишга тушириш) – 2020 йил 15 декабргача.

kommersant.ru хабарлари асосида.

Иқтисодий-ҳуқуқий газета

НОРМА МАСЛАХАТЧИ

ХУҚУҚ
СОЛЛИКЛАР
БУХГАЛТЕРИЯ

ТАЪСИСЧИ «Норма» МЧЖ

Газета 2018 йил 12 июнда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида рўйхатга олинди.
Рўйхат рақами 0074.
Ҳафтада бир марта шешанба кунлари чиқади.

Бош муҳаррир
Фарҳод Собирович
ҚУРБОНБОВ

Нашр учун маъсул –
бош муҳаррир
ўринбосари,
маъсул котиб
Нодир Носирович
АЛИМОВ

Саҳифаловчи
Наталья
БАРАНОВА

ТАХРИРИЯТ МАНЗИЛИ:
100105, Тошкент ш., Миробод тумани,
Таллимаржон кўча, 1/1,
Тахририят тел. (71) 200-00-90
Обуна бўлими тел. (71) 200-00-30
E-mail: sbx@norma.uz,
gazeta@norma.uz,
web: norma.uz

Обуна, газеталар, китоблар,
газеталарнинг электрон версияларини
ётказиб бериш ва харид қилиш
масалалари бўйича (71) 200-00-30;
«Норма» АҚТ бўйича – (71) 200-00-90;
Рекламани жойлаштириш бўйича
(71) 231-07-91 телефон рақамларига
муурожаат қилиш мумкин.

Газета нашри – «ТОПРИНТ» МФКнинг компьютер базасида терпиди ва саҳифаланди.
Нашр кўрсаткичи – 196. Қопоз Бичими – А3. Ҳарфчи – 2 босма табоқ. Босма кўчмадан нақрид.
Буюртма F-422. Адади 555. Газета 2020 йил 20 апрель соат 13.00 да топширилди.